

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

Policy PM: Strikt försvarsmaterielexport viktig

Sverige ska ha en strikt kontroll och uppföljning vid export av försvarsmateriel. För att undvika snedvridna konkurrensförhållanden mellan företag bör utvecklingen av en gemensam försvarsmarknad inom EU åtföljas av ökad europeisk harmonisering av exportkontrollreglerna.

Enligt folkrätten har alla länder en skyldighet att upprätthålla kontroll över det egna territoriet samt rätten att försvara det. De allra flesta länder har följaktligen ett militärt försvar och därmed behov av försvarsmateriel. Inget land är helt självförsörjande på materiel, vilket gör att man handlar över nationsgränserna precis som inom andra områden. Denna handel är folkrättsligt legitim, vilket framgår i FN-stadgan. Det understryks även i det av Sverige undertecknade FN:s Arms Trade Treaty, som syftar till att få ett globalt bindande avtal som reglerar handeln med konventionella vapen.

SOFF anser att Sverige ska ha en strikt exportkontroll. Vi är verksamma i ett område som ställer mycket höga krav på ett ansvarsfullt agerande. Säkerhets- och försvarsindustrin säljer plattformar och utrustning som rätt använda kan främja stabilitet och säkerhet, men som även kan skapa enorm skada och förstörelse. Detta innebär ett särskilt ansvar. För oss som arbetar i säkerhets- och försvarsindustrin är det en trygghet och en viktig legitimitet att Sverige har ett av världens mest noggranna exportkontrollsystem med bred förankring i Sveriges riksdag.

De svenska företagen är ofta beroende av teknologiöverföringar på försvarsområdet från andra länder, framförallt från USA. Om Sverige skulle ha haft en mindre strikt exportkontroll skulle dessa företag inte få tillgång till utländsk högteknologi i samma omfattning. Framgång på exportmarknaden och en noggrann exportkontroll går därför ofta hand i hand, tvärt emot vad man ibland kan tro. De svenska exportframgångarna gör bland annat avtryck i den statistik som fredsforskningsinstitutet SIPRI tagit fram, vilken visar att Sverige är en av världens största försvarsmaterielexportör per capita.

Försvarsmarknaden är idag global och det skulle inte finnas någon mer omfattande försvarsindustri i Sverige om den inte kunde exportera sina produkter och tjänster. Av de cirka 30 miljarder som företagen omsätter inom säkerhets- och försvarsområdet går cirka 65-70 procent på export. Detta är ett uttryck för politisk vilja. Det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009

framhöll att försvarsindustrin i Sverige bör söka sig ut på den internationella försvarsmarknaden istället för att förlita sig på nya svenska utvecklings- och materielbeställningar.

Handeln med försvarsmateriel omfattas inte av reglerna för EU:s inre marknad, men det finns en långsiktig ambition att utveckla en gemensam försvarsmarknad inom unionen. EU:s försvarsupphandlingsdirektiv och det så kallade överföringsdirektivet (ICT) är uttryck för detta. SOFF stödjer ambitionen att EU ska utveckla en gemensam, transparent och konkurrensutsatt försvarsmarknad. Samtidigt är det angeläget att detta leder till en ökad harmonisering av exportkontrollreglerna för export utanför unionens gränser. Om dessa regler kraftigt skiljer sig åt kommer det att leda till snedvridna konkurrensförhållanden bland de europeiska företagen.

Vi anser inte att de svenska exportkontrollreglerna bör göras mindre strikta eller noggranna som en konsekvens av denna utveckling, utan snarare att det ska leda till en generell skärpning av exportkontrollen på europisk nivå.

Vidare anser vi att beslut om export av försvarsmateriel bör ta sin utgångspunkt i det som brukar anföras som materielspecifikt synsätt. Det innebär att beslut om försvarsmaterielexport fattas från fall till fall genom prövningar i enskilda affärer - naturligtvis under förutsättning att mottagarlandet inte är föremål för ett embargo från FN eller EU. Ytterst handlar det även om till vem som är mottagarlandet; vad för plattformar eller produkter som ska exporteras samt hur dessa plattformar och produkter eventuellt kan användas. Slutligen är det angeläget att nationella säkerhets- och försvarspolitiska behov vägs in vid beslut om försvarsmaterielexport. Svensk försvarsmaterielexport - strikt tillämpad och demokratiskt förankrad - kan vara ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument för att främja Sveriges handlingsfrihet och internationella inflytande.